

PRESENTACIÓ

El 31 de maig de 2002 ens deixà, després d'una llarga malaltia, la Dra. Maria Josepa Arnall i Juan, professora titular de Ciències i Tècniques Historiogràfiques de la nostra Universitat. El sentiment de tristesa per aquesta pèrdua afectà totes les persones que l'havien conegut i, d'una manera especial, tot el professorat del Departament d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona, que en Junta de Consell de Departament, celebrada el 18 de desembre de 2002, va acordar per unanimitat dedicar el proper número de la revista *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia* al seu record.

La seva pèrdua ha deixat un gran buit, tant en l'àmbit científic, on destacà per la seva gran tasca com a investigadora i docent, com en el personal, on el sentit de l'amistat i de la companyonia eren, entre molts altres, trets que la caracteritzaren.

La valoració de la trajectòria de la professora Arnall és fa difícil per la seva pròpia personalitat i per l'abast del seu treball. Com a alumnes seus que hem estat i que, a més, hem tingut la sort de poder contar-nos entre el seus amics, podem dir que la *Sefa* era una persona bona i extraordinària. Tots els que la van conèixer sempre la recordaran per la seva amabilitat, sensibilitat, delicadesa en el tracte, paciència i, també, per la seva força vital, que animava tots aquells i aquelles que estaven al seu voltant. Com a persona, poca cosa més podem afegir, sinó deixar palès el privilegi d'haver gaudit de la seva companyia i de la seva amistat.

Maria Josepa Arnall i Juan, que havia nascut a Vila-sacra (Alt Empordà), el 5 de novembre de 1948, va ser vocacionalment una gran mestra. Les seves classes, rigoroses i entusiastes, romandran sempre en la memòria de tots els alumnes que varen tenir el privilegi de gaudir del seu mestratge.

Quan nosaltres la vàrem conèixer a finals dels anys setanta, Maria Josepa Arnall era ja professora adjunta interina de Paleografia i Diplomàtica de la

Universitat de Barcelona, Universitat on havia estudiat Filologia Clàssica i on havia obtingut la llicenciatura en grau el 22 de juny de 1971 amb el treball *Problemática de los adjetivos prolépticos en las obras de Virgilio y de Ovidio*. Aquest mateix any va ser nomenada col·laboradora del Departament de Ciències Instrumentals d'aquesta Universitat, on més tard, ja amb la nova denominació de Departament de Paleografia i Diplomàtica, va ocupar les places de professora ajudant (1972-1974) i professora encarregada de curs (1974-1975).

El 6 de juny de 1975 va defensar la seva tesi doctoral, *Los manuscritos, incunables y demás impresos de la Biblioteca del Convento de San José de Barcelona*, treball que va merèixer la qualificació d'Excel·lent *cum laude*.

La seva activitat docent universitària la va portar a ocupar, posteriorment, la plaça de professora adjunta interina (1976-1979) i, a continuació, la plaça de professora adjunta numerària de la Universitat de Barcelona.

A partir de la defensa de la seva tesi doctoral, la professora Arnall centrà la seva investigació en la observació meticulosa dels textos com a productes històrics emanats de persones i institucions. Les edicions de textos i els estudis que va dur a terme els féu sempre des del punt de vista històric, però, sense oblidar mai la seva àmplia formació filològica.

Les seves línies de recerca varen cobrir, entre altres camps, la bibliologia, la historiografia d'Amèrica, la toponímia medieval, l'edició de fonts de l'Alta i la Baixa Edat Mitjana i de l'Edat Moderna, l'onomàstica medieval i moderna, el notariat català, l'escriptura i la cultura escrita en les èpoques medieval i moderna, l'edició de fonts monàstiques, la terminologia codicològico-paleogràfica, la història del llibre manuscrit, les edicions de fonts libràries, la diplomàtica real i municipal i la historiografia monàstica a Catalunya.

La seva metodologia de treball ens mostra una investigadora profundament erudita en el bo i ple sentit del terme. El seu desig d'aprofundir en tots els aspectes dels treballs que duia a terme i la seva precisió i rigor s'aprecia en una obra sòlida, exemplar i amb projecció, que serveix i servirà per a la formació de futures generacions d'historiadors.

De la seva inesgotable capacitat de treball n'és testimoni la rica i rigorosa producció científica que ens ha llegat, en la qual es comptabilitzen quarantatres articles, cinc capítols de llibres (dos en col·laboració amb altres autors), sis llibres (dos dels quals en col·laboració), un llibre en premsa (la publicació del qual es preveu dins l'any 2004), quinze comunicacions en jornades, col·loquis

i congressos i un ampli nombre de conferències i altres activitats científiques i de difusió de la Paleografia, la Diplomàtica i altres ciències afins.

Va ser membre de l'*Institut d'Estudis Empordanesos* i vocal de la seva Junta Directiva. Així mateix, fou membre de la *Societat d'Onomàstica de Barcelona*, de l'*Associació d'Arxivers de Catalunya*, de l'*Asociación Española de Profesores de Paleografía y Diplomática* i, durant un llarg període de temps, Directora de la *Comissió per a l'edició i estudi dels textos per la història del Comtat d'Empúries*. Col·laborà, també, amb l'*Índice Histórico Español*, des de l'any 1977. Com a especialista en Paleografia i Diplomàtica, va ser requerida per diverses institucions per emetre dictàmens sobre temes relacionats amb aquestes matèries i per impartir docència en cursos específics universitaris i extrauniversitaris.

Les classes del curs 2001-2002 i la cura i redacció de la segona part de les *Lletres reials a la ciutat de Girona (1516-1714)* -activitat docent i activitat investigadora- la van mantenir activa fins al darrer moment.

Maria Josepa Arnall i Juan ha llegat a la comunitat científica una important i valuosa obra, exemple del treball pensat, reflexionat i impecable. Del seu magisteri, personalitat i amistat en guardarem sempre un gran record.

IGNASI J. BAIGES I JARDÍ
Professor Titular de CC. i TT. HH.
de la Universitat de Barcelona

M. ELISA VARELA RODRÍGUEZ
Professora Titular de CC. i TT. HH.
de la Universitat de Girona